

☞ Ако се стигне го обвинения, Курц ще бъде първият действащ канцлер в историята на Австрия, изправен на погсъдимата скамейка | Reuters

З „Знаеш, че можеш да получиш всичко, което желаеш“, пише в SMS от март 2019 г. австрийският канцлер Себастиан Курц до приближения си Томас Шмит и добавя куп емотикони за целувка. „Обичам моя канцлер!“, отвърща му възторжено Шмит, вече бивш управител на държавния холдинг ÖBAG, в чиито ръце е поверено управлението на концерни като OMV, Verbund AG и Telekom Austria.

Именно тази непринудена кореспонденция в момента е в ползрението на австрийската прокуратура и анкетна комисия в парламента. По време на първото правителство на Курц Томас Шмит беше генерален секретар във финансовото министерство. Според опозицията в това си качество той еднолично реструктурира мегахолдинга BAG с активи за 27 млрд. евро, като избира сам надзорния съвет и подготвя конкурса за ръководния пост, който лично той заема.

Според австрийските закони правителството няма право да се намесва при избора на управ-

//ПОЛИТИЧЕСКИЯТ СКАНДАЛ В АВСТРИЯ

Целувки от Себастиан Курц

☞ Австрийският канцлер и близки хора от обкръжението му са разследвани за корупция, политически патронаж и лъжесвидетелстване.

☞ Дори Курц да устои на натиска да погаве оставка, с образа му на месия, който идва да прочисти австрийската политика и е пример за консерваторите в Европа, е свършено.

☞ Имиджът му не само вътре в Австрия, но и навън е помрачен.

автор

Дилиана Ламбрева, Виена

лението на холдинга. Подозрения, че това обаче се е случвало, залегнаха в работата на анкетната комисия, занимаваща се с обвинения за корупция по високите етажи на властта във Виена. Всичко започна с т.нар. „Ибисагейт“, довела до падането на предходното правителство

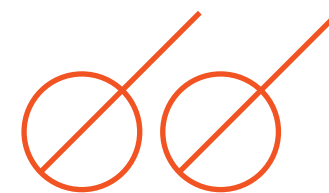
на Курц през 2019 г. След появата на видеото, в което бившият вице-канцлер Карл-Хайнц Щрахе обещава на предполагаема племенница на руски олигарх политически услуги срещу финансиране, австрийската прокуратура започна серия от разследвания за корупция сре-

щу хора на високи позиции в Австрийската народна партия (ÖVP) на Курц. Кръгът постепенно се стесняваше около него и с появата на извадки от кореспонденции в различни чат приложения възникна и въпросът дали канцлерът е дал лъжливи показания.

„Говорили ли сте с Томас Шмит във връзка с кандидатстването му за поста“ - на този въпрос на депутати през юни 2020 г. австрийският канцлер дава отрицателен отговор. „Но всички знаеха, че той принципно се интересува [от позицията]“, уточнява Курц. Сега канцлерът обяснява пред медиите, че разгорещената атмосфера по време на заседанието на комисията и манипулативно формулираните въпроси са повлияли на отговорите му.

Независимо от интерпретациите, това е най-сериозната криза, в която Курц е изпадал. Някога той беше детето чудо, изправило австрийските консерватори на крака и поело канцлерския пост едва на 31 години. Коалицията му със Зелените беше разглеждана в съседна Германия като модел. Но сега чуждестранните медиите го наричат „австрийския Орбан“, а германското сп. Spiegel пише за „блатото“ във Виена.

Дори Курц да устои на натиска да подаде оставка, с образа му на месия, който идва да прочисти австрийската политика и е пример за консерваторите в Европа, е свършено. Имиджът му не само вътре в Австрия, но и навън е помрачен - в Брюксел не се радва на популярност след неуспешния му опит начело на група от шест държави (включително България) да обвини Европейската комисия за собственото си несправяне с доставките на ваксини срещу COVID-19, а когато през април Курц посети Берлин, германският канцлер

Независимо дали една или друга партия ще извлече полза от скандала с Курц, щетата, която се нанася, е огромна, а именно загуба на доверие в политическата система като цяло.

Проф. Катрин Щайнер-Хамерле, преподавател по политология от университета в Клагенфурт

Ангела Меркел се оказва твърде заета, за да се срещне с него.

Къща от карти

От години политическата кариера на Курц върви само нагоре. Сега усещането е, че всичко около него се разпада като къща от карти. Срещу хора от най-близката му орбита като началника на кабинета му Бернхард Бонели и финансовия министър Гернот Блюмел, както и други ключови партийни фигури се водят разследвания за злоупотреба с власт. И все пак решаващ остава казусът с Курц и въпросът дали канцлерът е лъжесвидетелствал. „Ситуацията е деликатна, защото, от една страна, до произнасяне на присъда важи презумпцията за невинност. От друга обаче, един канцлер, забъркан в дълги съдебни процеси, е политически проблем за страната. Особено ако в края на краищата се окаже виновен“, казва пред „Капитал“ политологът Петер Филцмайер.

До момента не е ясно дали събраните доказателства ще се окажат достатъчни за повдигане на обвинения и завеждане на дела. Но картината, очертана от публикуваната кореспонденция, разкрива, че Курц не само не е счупил дългогодишния модел на политически патронаж в Австрия, при който управляващите внедряват свои хора на ключови позиции в администрацията и корпоративния свят, но и го прилага с пълна сила. Допълнителен цвят добавят определения като „паплач“ и „стадо“, които Шмит използва по адрес на избирателите.

Сега възмущението от скандала „Курц“ се насочва към политиките като цяло под мотото „Всички партии са една стока“, обяснява пред „Капитал“ преподавателят по политология от Университета в Клагенфурт проф. Катрин Щайнер-Хамерле.

И допълва: „Австрийската народна партия дори насърчава това схващане с публично говорене за това, че „парашутисти“ и нечисто партийно финансиране има при всички партии.“ За Австрия действително е традиция предимно изборните резултати да определят топ мениджърите на дружества с държавно участие. Според изследване на политолога Лауренц Ензер Йеденастик, проведено в 87 фирми с над 50% държавно участие, за период от 15 години има 287 назначения, които водят към консерваторите, 281 - към социалдемократите, и 151 - към крайнодесните (като се има предвид, че те са били значително по-кратко в управлението). Лоялните хора на високи постове в държавните фирми и администрацията гарантират запазване на властта и партийното влияние.

Когато преди четири години Курц застана начело на консерваторите, той обеща възход за партията си и го постигна. Обещанието към обществото беше обаче война срещу порочната практика с приятелските бизнес кръгове. „Широката маса от избиратели му повярва. Независимо дали една или друга партия ще извлече полза от скандала с Курц, щетата, която се нанася, е огромна, а именно загуба на доверие в политическата система като цяло“, казва проф. Щайнер-Хамерле.

Когато няма алтернатива

Самият Курц твърди, че няма намерение да се оттегля и случващото се е лов на вещици, организиран от опозицията и определени кръгове в прокуратурата. Но усещането е, че контролът започва да му се изпълзва. За 1 юли е насрочено следващо заседание на парламентарната анкетна ко-

мисия, на което той и цялата върхушка на VP са призовани. Скандалът вече започва да дава отражение и върху партията - според последните проучвания подкрепата за VP е паднала до 33%, което е най-ниското ниво от 2019 г. насам. Популярността на Курц се е свила с 3% до 27% - най-слабият резултат, откакто управлява. Въпреки това позицията на канцлера в партията не е застрашена. „Консерваторите нямат алтернатива на Курц. С всеки друг лидер биха се представили по-зле“, смята Петер Филцмайер.

Добре дошло за управляващите е състоянието на опозицията. Социалдемократите (24% подкрепа) се опитват да спечелат от скандала, но все още имат вътрешни противоречия около ръководството на партията и това им пречи да бъдат силна алтернатива. Подобна е ситуацията при Партията на свободата, която качва с 2% до 19%, но продължава да е затънала в лидерска криза след оттеглянето на Щрахе и още не се е възстановила от срива покрай „Ибисагейт“.

Особено трудна е ситуацията за Зелените. Като коалиционен партньор на ÖVP те трябва да вземат решения, които силно противоречат на принципната им политика. „Те са лоялни към Народната партия и гарантират запазване на мнозинството. Така обаче се сбогуват винаги с първоначалната си идея да бъдат коректив на статуквото. От друга страна, ако искат да разтрогнат съюза с ÖVP и отидат на избори, най-вероятно след това няма да са в управлението“, смята Филцмайер.

Държавата, това съм аз Притесненията относно стила на управлението на ÖVP се засилват. „Партията на Курц атакува всяка институция,

която я застрашава по някакъв начин“, казва пред „Капитал“ конституционалистът и бивш декан на юридическия факултет във Виенския университет Хайнц Майер. Тенденцията се забелязва според него от около година, когато звеното от прокуратурата за разследване на икономически въпроси и корупция насочи вниманието си към ключови фигури от VP. Послания от типа „Юристите са се вторачили в буквите на закона, докато ние се борим с пандемията“, появили се във връзка с извънредното положение преди година, са насочени срещу правовата държава.

Престижът на парламента също е застрашен, смята Хайнц Майер и дава за пример как финансовият министър Блюмел преди две години се разходи по чорапи в тюркоазеносиньо (цветът на консерваторите) из пленарната зала, а също как при вот на недоверие преди две години Курц заяви от парламентарната трибуна, че е важно не какво е гласувал парламентът, а какво мисли народът. „Това напомня по фатален начин за времето от края на Първата република (преди началото на Втората световна война - бел. ред.), когато Християнсоциалната партия постоянно се подиграваше с парламента, уповавайки се на народа“, посочва конституционалистът.

Евентуален обвинителен акт срещу Курц и останалите разследвани се очаква едва есента. Ако се стигне дотам, 34-годишният Себастиан Курц ще бъде първият действащ канцлер в историята на Австрия, изправен на подсъдимата скамейка. Социалдемократът Фред Зиновац е осъден за фалшиви показания, но години след управлението си. Това би бил поредният рекорд на Себастиан Курц, макар и печален. **IK**